

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА
УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА АНАЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

ПЛАН ЛЕКЦІЙ
ЕКОНОМІКА І ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА

Освітній ступінь **бакалавр**
(назва ступеня вищої освіти)
Спеціальність **073 Менеджмент**
(шифр і назва)
Освітня програма **«Фінансово-економічна безпека та ризик-менеджмент» від 25.06.2019 № 491**
(назва, дата і № наказу про затвердження ОП)
Статус навчальної дисципліни: **обов'язкова**
(обов'язкова або вибіркова)
Мова навчання: **українська**

Дніпро-2020

Економіка і фінанси підприємства / план лекцій. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. 9 с.

РОЗРОБНИК:

Разумова Г. В. – кандидат економічних наук, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту факультету соціально-психологічної освіти та управління Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Розглянуто на засіданні кафедри аналітичної економіки та менеджменту

01.09.2020 р., протокол № 1

ТЕМА 1. ОСНОВИ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВ

Сутність і функції фінансів підприємств. Фінансова система підприємства. Структура фінансових відносин.

Грошові фонди та фінансові ресурси. Грошові фонди підприємства: види та характеристика. Джерела формування фінансових ресурсів. Форми фінансування.

Основи організації фінансів підприємств. Принципи організації фінансів підприємств. Фінансова діяльність та зміст фінансової роботи. Основні задачі фінансової діяльності. Зміст та завдання управління фінансами підприємств. Фінансовий механізм підприємства.

Організаційна структура фінансових служб. Лінійна організаційна структура. Функціональна організаційна структура. Лінійно-штабна організаційна структура. Дивізіональна організаційна структура. Матрична організаційна структура.

Контрольні питання

1. Що таке фінанси підприємства? Яка їх роль у діяльності підприємства?
2. Охарактеризуйте фінансову систему підприємства.
3. Що з себе представляють грошові фонди та фінансові ресурси підприємства?
4. Які основні завдання управління фінансами підприємств?
5. Охарактеризуйте фінансовий механізм підприємства.

Рекомендована література до Теми 1:

1. Аранчій В. І., Чумак В. Д., Бражник Л. В. Фінанси підприємств: навч. посібн. Полтава: РВ ПДАА, 2018. 350 с.
2. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 292 с.
3. Іванов С.В., Каламбет С.В., Півняк Ю.В. Фінанси підприємств. Практикум : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Дніпро: Герда, 2016. 259 с.
4. Фінанси підприємств : підручник / Курило О.Б., Бондаренко Л.П., Вівчар О.И., Чубка О.М. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.
5. Фінанси підприємств : навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

ТЕМА 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВ

Розрахункові й касові операції. Сутність грошових розрахунків підприємств.

Безготівкові й готівкові розрахунки. Проведення касових операцій.

Види банківських рахунків і порядок їх відкриття.

Форми безготівкових розрахунків. Принципи організації розрахунків. Розрахунки платіжними дорученнями. Розрахунки платіжними вимогами дорученнями. Розрахунки чеками. Розрахунки акредитивами. Вексельна форма розрахунків.

Класифікація векселів. Класифікації акредитивів. Порядок використання вексельної та акредитивної форми розрахунків

Розрахунково-платіжна дисципліна та її вплив на фінансово-господарську діяльність підприємств.

Контрольні питання

1. Окресліть механізм здійснення розрахунків за допомогою платіжного доручення.
2. Що таке платіжна вимога та платіжна вимога-доручення?
3. Як відбуваються розрахунки чеками?
4. Охарактеризуйте види акредитивів.
5. У яких випадках використовується інкасове доручення?

Рекомендована література до Теми 2:

1. Господарський кодекс України: Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.).
2. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.).
3. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04#n22> (дата звернення: 19.08.2020 р.).
4. Іванов С.В., Каламбет С.В., Півняк Ю.В. Фінанси підприємств. Практикум : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Дніпро: Герда, 2016. 259 с.
5. Фінанси підприємств : навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

ТЕМА 3. ГРОШОВІ НАДХОДЖЕННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Характеристика і склад грошових надходжень підприємств.

Доходи (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг. Управління операційними грошовими потоками підприємства.

Формування собівартості та ціни продукції. Формування валового і чистого доходу.

Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності. стратегічне управління фінансово-інвестиційною діяльністю підприємства.

Синтез системи адаптивного управління грошовими потоками підприємства.

Контрольні запитання

1. Що таке грошові потоки?
2. Як класифікуються грошові потоки?
3. Охарактеризуйте методи планування виручки від реалізації продукції.
4. Назвіть складові елементи виручки від реалізації продукції.

5. Поясніть порядок формування роздрібної ціни.

Рекомендована література до Теми 3:

1. Господарський кодекс України: Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.).

2. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.).

3. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0377-04#n22> (дата звернення: 19.08.2020 р.).

4. Іванов С.В., Каламбет С.В., Півняк Ю.В. Фінанси підприємств. Практикум : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Дніпро: Герда, 2016. 259 с.

5. Фінанси підприємств : навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

ТЕМА 4. ФОРМУВАННЯ І РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ

Формування прибутку підприємства. Методи планування прибутку.

Прибуток як результат фінансово-господарської діяльності підприємства. Прибуток від реалізації продукції та його формування. Методи розрахунку прибутку від реалізації.

Сутність і методи обчислення рентабельності.

Розподіл і використання прибутку підприємства. Формування та використання чистого прибутку. Механізм підвищення прибутковості підприємств. Особливості розподілу прибутку на підприємствах різних форм власності та організації підприємств.

Контрольні запитання

1. У чому полягає сутність прибутку та які функції він виконує?
2. Назвіть основні джерела формування прибутку підприємства.
3. Розкрийте основні етапи розподілу прибутку підприємства.
4. Розкрийте особливості методу прямого розрахунку прибутку від реалізації продукції. Назвіть переваги та недоліки цього методу.
5. Опишіть сутність показника рентабельності (прибутковості).

Рекомендована література до Теми 4:

1. Господарський кодекс України: Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.).

2. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.).

3. Фінансовий менеджмент : підручник / Поддєрьогін А. М. та ін. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с. URL:

<https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/23580/menedzhment.pdf?sequence=1>
(дата звернення: 19.08.2020 р.).

4. Фінанси підприємств : підручник / Курило О.Б., Бондаренко Л.П., Вівчар О.И., Чубка О.М. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.

5. Фінансовий аналіз : навч. посібник / Школьник І. О. та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.

ТЕМА 5. ОБІГОВІ КОШТИ ТА ЇХ ОРГАНІЗАЦІЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сутність і основи організації обігових коштів. Склад і структура обігових коштів. Класифікація і принципи організації обігових коштів.

Визначення потреби в оборотних коштах. Нормування обігових коштів для створення виробничих запасів. Нормування обігових коштів у незавершеному виробництві і витрат майбутніх періодів. Нормування обігових коштів для створення запасів готової продукції. Розрахунок нормативу обігових коштів економічним методом.

Джерела формування обігових коштів. Використання банківських кредитів для формування оборотних коштів. Показники стану і використання обігових коштів, шляхи прискорення їх обертання.

Контрольні запитання

1. Поясніть суть і призначення оборотних коштів підприємства.
2. Охарактеризуйте склад оборотних активів підприємства.
3. Якими показниками характеризується стан оборотних коштів підприємства?
4. За якими показниками можна оцінити ефективність використання оборотних коштів підприємства?
5. Назвіть джерела формування оборотних коштів.

Рекомендована література до Тем 5:

1. Господарський кодекс України: Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.).

2. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.).

3. Фінансовий менеджмент : підручник / Поддєрьогін А. М. та ін. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/23580/menedzhment.pdf?sequence=1>
(дата звернення: 19.08.2020 р.).

4. Фінанси підприємств : підручник / Курило О.Б., Бондаренко Л.П., Вівчар О.И., Чубка О.М. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.

5. Фінансовий аналіз : навч. посібник / Школьник І. О. та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.

ТЕМА 6. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Сутність основних засобів та їх відтворення. Методи нарахування амортизації основних засобів.

Показники стану та ефективності використання основних засобів. Знос і амортизація основних засобів.

Сутність і склад капітальних вкладень. Джерела і порядок фінансування капітальних вкладень. Фінансування ремонту основних засобів. Оренда основних засобів.

Контрольні запитання

1. Розкрийте сутність необоротних активів підприємства та їхній склад.
2. Яка роль і призначення основних засобів у виробничому процесі підприємства?
3. Що таке амортизація основних засобів? З якою метою її нараховують?
4. Як визначити строк корисного використання необоротних активів?
5. Які методи застосовують для нарахування амортизації необоротних активів? Поясніть їхню суть.

Рекомендована література до Теми 6:

1. Господарський кодекс України: Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.).
2. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.).
3. Фінансовий менеджмент : підручник / Поддєрьогін А. М. та ін. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/23580/menedzhment.pdf?sequence=1> (дата звернення: 19.08.2020 р.).
4. Іванов С.В., Каламбет С.В., Півняк Ю.В. Фінанси підприємств. Практикум : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Дніпро: Герда, 2016. 259 с.
5. Фінансовий аналіз : навч. посібник / Школьник І. О. та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.

ТЕМА 7. ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВ

Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств. Вимоги до фінансової інформації та її зміст. Аналіз фінансової звітності підприємства. Форми звітності.

Показники фінансового стану підприємства. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства. Оцінка фінансової стійкості підприємства.

Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. Методи узагальнюючої оцінки фінансового стану підприємства. Методи рейтингової оцінки фінансового стану підприємства.

Контрольні запитання

1. Як здійснюється комплексна оцінка фінансового стану підприємства?
2. Які існують джерела інформації для проведення аналізу фінансового стану підприємства?
3. Охарактеризуйте показники оцінки фінансової стійкості підприємства.
4. У чому сутність і яка методика проведення горизонтального та вертикального аналізу?
5. Що таке ліквідність та платоспроможність підприємства? Як вона оцінюється?

Рекомендована література до Теми 7:

1. Господарський кодекс України: Кодекс від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.).
2. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 21.08.2020 р.).
3. Фінансовий менеджмент : підручник / Поддєрьогін А. М. та ін. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/23580/menedzhment.pdf?sequence=1> (дата звернення: 19.08.2020 р.).
4. Іванов С.В., Каламбет С.В., Півняк Ю.В. Фінанси підприємств. Практикум : навч. посіб. для студентів ВНЗ. Дніпро: Герда, 2016. 259 с.
5. Фінансовий аналіз : навч. посібник / Школьник І. О. та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.

ТЕМА 8. ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Фінансова стратегія підприємств. Фінансова тактика підприємств.

Сутність, завдання та методи фінансового планування. Зміст фінансового плану та порядок його складання.

Зміст і значення оперативного фінансового плану.

Бюджетування діяльності підприємства. Бюджетування в системі оперативного фінансового планування.

Фінансовий контроль на підприємстві.

Контрольні запитання

1. Розкрийте сутність фінансового планування.
2. Перелічіть основні принципи та завдання фінансового планування.
3. Які існують методи фінансового планування.
4. Що таке бюджетування? Який його механізм?
5. Розкрийте сутність та значення оперативного фінансового плану.

Рекомендована література до Теми 8:

1. Фінанси підприємств : навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 440 с.
2. Фінансовий аналіз : навч. посібник / Школьник І. О. та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2016. 368 с.
3. Фінансовий менеджмент : навч. посібник / за заг. ред. І. О. Школьник, В. М. Кремень. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 488 с.
4. Фінансовий менеджмент : підручник / Поддєрьогін А. М. та ін. Київ : КНЕУ, 2017. 534 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/23580/menedzhment.pdf?sequence=1> (дата звернення: 19.08.2020 р.).
5. Фінанси підприємств : підручник / Курило О.Б., Бондаренко Л.П., Вівчар О.И., Чубка О.М. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 340 с.